

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע
בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכיו"ב.
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com
או בטל'
0527129867

דברי השירה

וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (זכרים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי זינר שליט"א
רב ביהכ"נ 'דברי שיר' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשת פינחס - חיזוק מימי המלחמה

קניבסקי זצ"ל נשאל לשאלה זו, ואורו עיניו, ואמר שמסברה נראה שמותר גם בשבת, ואם לא כן הרשעים יעברו עבירה זה בשבת ולא יכלו לפגוע בהם, אך אמר שצריך ראייה לזה.
ועוד כתוב בספר הנפלא הנ"ל, ששאל שאלה זו למרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ואמר לו שרק פיקוח נפש דוחה את השבת, אבל בועל ארמי אין קנאים פוגעים בשבת.

ועוד הביא שם, שמרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל הוסיף, שאם הדין של קנאים פוגעים בו זה לאפרושי מאיסורא, אם כן הוי מלאכה שאינה צריכה לגופא, ועיין שם שהאר"ק בעניין זה בטוב טעם ודעת.

.....

להתבונן על כל מה שקורה לבן אדם

"ויהי אחרי המגיפה ויאמר ה' אל משה..." (כ"ו - א').

בפסוק כאן יש פיסקא של פרשה פתוחה באמצע הפסוק, ושמעתי רמז בזה מחתני הרב פנחס וולך שליט"א ששמע בשם הפני מנחם מגור זצ"ל, שהמכוון בזה, שאחר שבאה צרה רח"ל על יהודי עליו להתבונן 'מה זה עשה ה' לי', ומה הקב"ה רוצה ממני, ולכן לאחר המגיפה יש רויח של פרשה פתוחה להתבונן בין פרשה לפרשה, ולהבין בעבור מה באה המגיפה.

ומסופר על אחד מהצדיקים שהזמין פועל גוי שיעשה אצלו מלאכה מסוימת, וכשסיים עבודתו הוא שאל אם בטוח לא צריך עוד איזה תיקון שיעשה בבית, וכששמע זאת אותו צדיק, אמר ששלחו לו רמז מן השמים על ידי הגוי לבדוק אם הוא שלם במעשיו ואם צריך לתקן איזה גגם יש בו.

.....

בנות צלפחד היו שקולות

"ותקרבה בנות צלפחד... מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה" (כ"ז - א'). כתב רש"י 'ולהלן (בסוף פרשת מסעי) הוא אומר ותהיינה מחלה תרצה מגיד שכולן שקולות זו כזו לפיכך שינה את סדרן'.

והנה רש"י בפרשת מסעי כתב 'כאן מנאן לפי גדולתן זו מזו בשנים, ונישאו כסדר תולדותן, ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן, ומגיד ששקולות זו כזו'.

ולכאורה צריך להבין, שאם בשאר מקומות מנאן כסדר חכמתן, איך שייך לומר ששקולות הן.

ובפירוש הרא"ם כתב 'שהיו שקולות בכבוד, שהגדולה בשנים מכבדת הגדולה ממנה בחכמה, והגדולה בחכמה מכבדת את הגדולה ממנה בשנים, וכיוצא בזה גבי אהרן ומשה שפעמים הקדים הכתוב את אהרן שכתוב הוא אהרן ומשה ופעמים ההיפך הוא משה ואהרן - ללמד ששקולין הן, והביאו רש"י בפרשת וארא, ואינו רוצה לומר שקולין בחכמה, אלא בכבוד שכל אחד היה מכבד את חברו משה לאהרן מפני שגדול ממנו בשנים ואהרן למשה מפני שגדול ממנו בחכמה'.

ונראה עוד לומר, דמש"כ רש"י שהיו שקולות היינו כלפי שמיא, שכל אחת ואחת מהן עשתה בכל כוחה רצון ה', וכל אחת לפי כישורונה וטיבעה עשתה כפי יכולה, ולכן הוו שקולות.

וזה הלימוד שבבילינו שאם כל אחד מנצל את הכוחות שמקבל, זהו שלימות תפקידו, ולא להסתכל על מה שחברו השיג.

.....

פנחס קיבל שכרו מידה כנגד מידה

"לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" (כ"ה - ב').

נתקשו המפרשים מהו המידה כנגד מידה שיש בשכר זו, ואדרבה לכאורה קנאות היא ההפך משלום, וא"כ מדוע שכרו של פנחס היה ברית שלום.

[וחז"ל דרשו מהפסוק שהקב"ה משלם מידה כנגד מידה, שבפרשת שלח אצל חטא המרגלים כתוב בפסוק (י"ד - ל"ז) "וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ במגיפה לפני ה'", וכתב שם רש"י 'באותה מיתה ההגונה להם, מדה כנגד מדה, הם חטאו בלשון ונשתרבו לשונם עד טבורם ותולעים יוצאים מלשונם ובאים לתוך טבורם, לכך נאמר במגפה ולא במגפה, וזהו לפני ה' - באותה הראויה להם על פי מדותיו של הקב"ה שהוא מודד מתה כנגד מידה'.

ובמדרש תנחומא (פרשת קדושים אות ט"ו) איתא 'אמר הקדוש ברוך הוא, מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא (איוב מ"א - ג) - מי הוא זה שהקדים כבוד לאבותיו ולא נתתי לו בנים'.

וכתב הפלא יועץ (ערך כיבוד אב ואם) על מצות כיבוד אב 'ואוכל פרות בעולם הזה שיהיו לו בנים מהוגנים שאילו לא היה אלא שכר זה דיו ליגע בעשרים צפרניו כדי לזכות לזה' ע"ש.

וכתבו לבאר, דאצל פנחס היתה קנאותו סיבת השלום, שכיון שזמרי בא לעשות מריבה עם משה רבנו, אם פנחס לא היה בא להילחם ולקנאות, היה רק מתרבה המחלוקת, ועל ידי שהרג את זמרי שהיה בעל המחלוקת שקטו כולם, והיה שלום, ולכן קיבל שכר מידה כנגד מידה ברית שלום.

ועי' בחתם סופר שכתב עוד, שהנה מבואר שהשבטים ביזו את פנחס, והוא לא ענה להם וקיבל בדומיה את הביזיון, ונמצא שמלבד מעשה הקנאות שעשה, הוא גם שתק בשעה שהשבטים ביזו אותו והוא מחל לעם ישראל, ואכן הוא קיבל מדה כנגד מדה על שתי הדברים הנ"ל, א. כנגד מעשה הקנאות הוא קיבל את הכהונה, שהרי מבואר בכמה מקומות שהכהנים קפדנים הם (עי' שבת קמט ע"ב, וב"ב ר"פ גט פשוט), וא"כ כנגד הקנאות שזהו מעשה של קפדנים הוא קיבל את הכהונה.

ב. וכנגד מה ששתק ועי' הרבה שלום הוא קיבל את 'בריתי שלום', ומדויק כן בפסוקים שכתוב 'תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל', והיינו שיש ב' דברים, א. שקנא לאלקיו והיינו שהרג את זמרי, ב. שכיפר על בני ישראל וזה ע"י מה ששתק וקיבל הביזיון ומחל לעם ישראל והרבה שלום, ובעבור זה זכה למה שכתוב לפני כן בריתי שלום וברית כהונת עולם.

.....

בועל ארמית בשבת

בדין דהבועל ארמית קנאים פוגעין בו, יש לחקור אם מותר גם בשבת או לא, ושורש הספק אם הוא עונש על מעשה העבירה, וא"כ בשבת אינו נענש, או שהוא לאפרושי מאיסורא, וכמו רודף שאף בשבת נהרג. וכתב המנחת חינוך (מצוה קי"ד) בשם הפרי מגדים (של"ט) שאינו דוחה את השבת, יע"ש.

והראוני בספר הנפלא מסוד חכמים מאת ידידי הגאון רבי מאיר הרשקוביץ שליט"א מחשובי לומדי כולל פוניבז' שכשמרן הגר"ח

שם 'מחלה'

והנה מחלה בכל המקומות כתובה ראשונה, ומבואר שהיתה גדולה בשנים ובחכמה, וצריך להבין מהו השם 'מחלה'.
ובסוף פרשת מסעי בסימן הפסוקים כתוב שם שיש בפרשה קל"ב פסוקים, 'מחל"ה חול"ה סימן', ובספר טעמא דקרא שם תמה מדוע נקט סימן רע, ובפרט שזהו בסיום הספר והיה ראוי לסיים בדבר טוב. וכתב שנראה שאין הכוונה לחול, אלא שהוא מלשון 'מחול', והכוונה שהיה שם מחול בשמחת נישואיהן, ומחלה תרצה ושאר הבנות היו חולות במחול בשמחת נישואיהן.
ועוד שמעתי לומר, שמחלה היינו 'מח - לה', מפני שהיתה החכמה שבכולן, לכן נקראה מחלה על שם שהיה לה מח יותר מאחיותיה.
.....

איך סמך משה בשתי ידיו הרי הוי בל תוסיף

"ויסמוך את ידיו עליו" (כ"ז - כ"ג).

כתב רש"י, בעין יפה יותר ויותר ממה שנצטווה, שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך, והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש, ומלאו חכמתו בעין יפה.

ותמה הכלי יקר, איך היה מותר למשה לסמוך בשתי ידיו, הרי מאחר שנצטווה לסמוך ביד אחת, איכא איסור בל תוסיף אם יסמוך בשתי ידיו, ע"ש מה שכתב ליישב באריכות.

וכתב בספר אילת השחר לחדש שרק מצוות שנאמרו לכל ישראל איכא איסור של בל תוסיף, אבל מצוה שנאמרה ליחיד אין בה איסור של בל תוסיף.

ומזן הגר"ח קניבסקי זצ"ל בספר דעת נוטה כתב ליישב, דמה שנצטווה ביד אחת היינו ע"פ התוס' בראש השנה (דף ט"ז ע"ב) שכתבו שאיסור בל תוסיף היינו להוסיף על המצוה עצמה, אבל לקיים אותה מצוה ב' פעמים אין בזה איסור בל תוסיף, ומזה למדו התוס' שמותר ליתן ללולב כמה הדסים כמו שמותר ליטול הלולב ב' פעמים, וא"כ א"ש שנתנית ב' ידי משה הוי כמו נתינת יותר הדסים שאין בכך איסור בל תוסיף.

ועוד כתב שם ליישב, דמה שנצטווה משה רבנו ביד אחת, היינו דסגי בהכי, אבל כ"ש דאפשר בשתי ידיו, ע"ש.

.....

'שני תמידים כסדרם'

"את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" (כ"ח - ד').

מזן הגר"י זצ"ל עה"ת (פרשת תצוה) מעיר שכאן כתוב 'את הכבש אחד', ומאידך בפרשת תצוה (כ"ט - ל"ט) כתוב 'את הכבש האחד', וצ"ב מה שינוי זה בא ללמדנו.

וכתב לבאר, דהנה רש"י כאן הקשה מדוע חזרה התורה וכתבה מצות הקרבת התמידים אחר שכבר נכתב בפרשת תצוה, וכתב רש"י 'אע"פ שכבר נאמר בפרשת ואתה תצוה וזה אשר תעשה לי וגו', היא היתה אזהרה לימי המילואים וכאן ציוה לדורות'.

והנה בגמ' מנחות (דף נ' ע"א) מבואר שאין תמיד של שחר מעכב מלהקריב תמיד של בין הערבים, אכן כל זה לאחר שכבר נתחנך המזבח, אבל במזבח חדש ביום הראשון הקרבן תמיד של שחר מעכב. וכן נפסק ברמב"ם (פ"א מתמידים ה"ב) ז"ל 'טעו או שגגו אפילו הזידו ולא הקריבו תמיד של שחר יקריבו תמיד של בין הערבים, במה דברים אמורים בשנתחנך המזבח, אבל היה מזבח חדש שעדיין לא קרב עליו כלום לא יקריבו עליו תחילה בין הערבים שאין מחנכין מזבח העולה אלא בתמיד של שחר'.

ומעתה י"ל שהפסוק בפרשת תצוה הרי איירי במזבח חדש ביום הראשון למילואים, ולהכי כתיב שם 'האחד' דהיינו שהוא מוכרח

להיות הראשון דוקא, אך אצלנו בפרשת פנחס דאיירי לדורות ואינו מעכב, לכן כתוב 'אחד' דבעיקר המצוה אינו לעיכובא שיהיה הראשון, עד כאן דברי מרן הגר"י זצ"ל.

[ולפ"ז מבואר ג"כ מה שלחן בפסוק ח' נכתב שוב המצוה של תמיד של בין הערבים, משום דזה בא להשמיענו דכאן שאיירי לדורות אפשר להקריב את התמיד של בין הערבים אף שלא קרב תמיד של שחר].

והנה בגמ' בריש ברכות מקשינן 'מאי שנא דתני בערבית ברישא לתני דשחרית ברישא', ובתוס' שם מבארים 'כדאשכחן בתמיד דכתיב של בקר תחלה', וכוונתם שכיון שמצינו בקרבן של תמיד שנכתב תחילה תמיד של שחר ה"נ ליתני בדיני קריאת שמע של שחרית ברישא.

ובספר דובב מישרים להגאון מטשעבין זצ"ל (ח"א סי' ס"ח), הקשה מה כתבו התוס' לדמות תמיד לקריאת שמע, הרי בקרבן תמיד מוכרחים לכתוב של שחרית ברישא כמבואר בגמ' דהמזבח מתחנך על ידי תמיד של שחר, ומה הראיה לגבי קריאת שמע.

ובספר משמר הלוי בברכות (סימן ט"ז) כתב דלפי דברי הגר"י יש ליישב בפשיטות, שאין כוונת התוס' לפסוק בפרשת תצוה, דהתם אה"נ איירי לעיכובא כיון דבזה נתחנך המזבח, אלא כוונת התוס' לפסוק בפרשת פנחס דאיירי לדורות ואינו מעכב, ואעפ"כ נכתב תמיד של שחר ברישא, וא"כ ליתני אף קריאת שמע של שחרית ברישא, יע"ש.

.....

חיזוק מימי המלחמה - הארת פנים מהקב"ה

היה בחור בישיבת פוניבז' שהתגורר בחו"ל, ולקראת מלחמת המפרץ אמו מאוד חששה ורצתה שיחזור לבית, ניגש הבחור למרן הגראמ"מ שך זצ"ל שהורה לו לכבד את רצון אמו ולחזור לבית, הבחור עשה שם חיל ולמד עם כל השטייגען, ולאחר שחזר לארץ ישראל ניגש שוב לרב שך להראות לו את החידושים שכתב בהיותו בבית, אמר לו הרב שך, ידעתי שתלמד היטב גם בבית, ויכול להיות שהמשיכת ללמוד כמו שהיית לומד בישיבה, אבל הפסדת את הקירבת ה' שהיה לנו פה בארץ ישראל, שהרי היו ימים של מתח וחרדה, וכולנו התחזקנו בתפילה באמונה ובטחון, ואת זה לא היה לך...

והנה, במלחמה האחרונה שהיתה עם איראן היו ניסים גלויים, וראו בחוש איך שהקב"ה שומר על כלל ישראל, אכן ראו גם איך שיש שמירה מיוחדת ליראי ה' ועושי דברו, ושמעתי שעל אף שהיה נזק גדול בנפילת הטיל בשכונת פרדס כץ בבני ברק, ובבתים הסמוכים למקום היו ארונות שנפלו וכו', מכל מקום לא היה ארון ספרים אחד שנפל, היתה שמירה מיוחדת לספרי הקודש.

עוד שמעתי בשם הגאון הצדיק רבי נח פלאי שליט"א משגיח דישיבת תורה בתפארתה, שאותו בנין שנפל עליו הטיל, היתה יציקתו לפני כארבעים שנה בשבת קודש, רח"ל.

עוד נתפרסם שבאזור שם היה חדר של מחשבים לעבודה, וכל המחשבים נפלו וניזקו, מלבד שתי מחשבים שהיו כשרים ומנותקים לאינטרנט.

ושמעתי שהטיל שנפל בבית ים היה על בנין שהיו מוכרים שם טריפות, ובבית חולים בבאר שבע רק בלילה הקודם פינו את כל החולים מהמחלקה, ואף שהיה שם הרס מוחלט, מכל מקום המדף של הנרות שבת נשאר במקומו, ועוד כהנה וכהנה הארות שממיות שהשם יתברך מראה לנו.

ולא לחינם קרא מלחמה זו מלחמת עם כלביא, שהרי ידוע מה שכתב החתם סופר זצ"ל (פרשת וזאת הברכה) שהמילה 'כלביא' ראשי תיבות של הפסוק בתהלים (מ"ד - ד') 'כי לא בחרבם ירשו ארץ'.

ויהי רצון שנזכה בקרוב לאור גדול על ציון תאיר, ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים גדולים, אמן כן יהי רצון.

לעילוי נשמת ר' מכלוף בן ר' יהודה מלכה ז"ל • נלב"ע כ' תמוז תשנ"א • ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת אשת חבר להגאון הגדול רבי אביגדור יחזקאל ברטלר זללה"ה • הרבנית הצדקנית דבורה ע"ה בת רבי יעקב שכטר זצ"ל • נלב"ע י"ב מרחשוון תשפ"ה • ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת בעל השפתי חיים ומשיגית דישיבת פוניבז' הגאון הצדיק רבי חיים בן רב משה פרידלנדר זצוק"ל
נלב"ע כ"ח תמוז תשמ"ו • ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת ראש ישיבת פוניבז' מרן הגאון רבי שמואל בן רבי מיכל דוד רוזנבסקי זצוק"ל
נלב"ע כ"ז תמוז תשל"ט • ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת הפוסק הגאון רבי יוסף שלום בן רבי אברהם אלישיב זצוק"ל
נלב"ע כ"ח תמוז תשע"ב • ת. נ. צ. ב. ה.